

Praktijkgericht taal leren in de inburgering

Bij praktijkgericht taal leren gaat het om het creëren van een verbinding tussen wat er in de les gebeurt en de dagelijkse praktijk of doelsituatie van de leerder. De essentie van praktijkgericht taal leren is dat de docent in de les aansluit bij wat de cursist buiten de les nodig heeft en de cursist stimuleert de taal die geleerd is in de les ook buiten de les te gaan gebruiken. Praktijkgericht leren kan op veel verschillende manieren plaatsvinden: door in de lessen taalgebruikssituaties te oefenen die cursisten nu of in de toekomst nodig hebben, door middel van praktijkopdrachten voor buiten de les en door middel van het leren van taal in een participatieactiviteit. Verschillende taalaanbieders en/of gemeenten organiseren momenteel participatiecomponenten of duale trajecten, vanuit het uitgangspunt dat het goed is dat inburgeraars zo vroeg mogelijk kennis maken met de Nederlandse samenleving en met participeren en werken in Nederland, en dat het goed is daar het leren van de taal aan te koppelen. Alle vormen van praktijkgericht leren zijn aan te bevelen vormen van leren in de inburgering. Hieronder wordt ingegaan op hoe praktijkgericht leren kan worden vormgegeven binnen het huidige bestek van de inburgering (2018).

Waarom praktijkgericht leren in de inburgering? De belangrijkste reden is dat taalcontactⁱ een van de belangrijkste factoren voor succesvol taal leren blijkt te zijn. Taalleerders die de gelegenheid hebben Nederlands te gebruiken en te oefenen in contact met moedertaalsprekers leren de taal sneller en beter, hebben meer grip op hun (taal)leerproces en zijn meer gemotiveerd om de taal te leren. Het bevorderen van taalcontact zou daarom een belangrijk doel van inburgeringsonderwijs moeten zijn.

Situaties voor praktijkgericht leren kunnen volgen uit de lesstof en uit de oefening van alle vaardigheden in de les: het maken van een afspraak met de huisarts komt in de meeste leergangen wel voor. Ze kunnen ook voortkomen uit wat cursisten zelf aandragen of uit wat de docent zelf relevant lijkt voor cursisten. Het voordeel van opdrachten en activiteiten bij dit soort situaties is dat het leren van de taal meer betekenis krijgt voor de cursist, en dat hij er in zijn directe praktijk iets mee kan, wat weer motiveert tot verder taal leren. Bovendien breidt de cursist er zijn kennis van de Nederlandse samenleving mee uit. En als er bij het werken aan deze onderwerpen ook aandacht is voor aspecten van taalvaardigheid, zoals verstaanbaarheid en verstavaardigheid, benodigde routines en register, zal ook het taalniveau stijgen. Praktijkgericht leren kan op alle niveaus, ook bij beginners en bij alfa-cursisten, en ook bij cursisten die zich voorbereiden op een Staatsexamen NT2. En het hoeft niet per definitie extra werk op te leveren voor de docent; het is een bepaalde manier van werken, waarbij doelgerichtheid, motivatie en grip krijgen op het eigen (taal)leerproces centraal staan.

De praktijk de les in halen

Docenten kunnen bij vrijwel alles wat zij in de les doen de verbinding leggen met de praktijk van de cursisten. Dat kan door met cursisten te praten over hun ervaringen, door gebruik te maken van authentiek materiaal (dat zowel cursisten als docenten kunnen aanleveren), door gastsprekers uit te nodigen of door groepsactiviteiten te organiseren. Hoe meer de docent deze activiteiten inzet, hoe meer zicht er komt op de leefwereld van de cursist. Een goede (verlengde) intake van waaruit men zicht krijgt op de beginsituatie van de individuele cursisten in de groep, hun perspectieven, ambities, behoeften en doelsituatie draagt hier ook aan bij. Samen vormen dit belangrijke voorwaarden voor succesvol praktijkgericht leren gericht op de doelsituatie van iedere cursist.

Bij doelsituaties gaat het niet alleen om verafgelegen doelen als mogelijk toekomstig werk, maar ook om dagelijkse taalgebruikssituaties in Nederland: hoe maak je een praatje over het weer, hoe vraag je de weg, hoe geef je je mening over de voetbalwedstrijd van gisteren? Docenten kunnen bij de keuze van inhoudelijke onderwerpen inspelen op de actualiteit, zoals een feestdag, verkiezingen, het nieuws of open dagen op het roc. Situaties van individueel belang zijn bijvoorbeeld ‘schoolkeuze’ of ‘verzekeringen’, omdat dat nu belangrijk is voor een bepaalde cursist.

Enkele tips en suggesties voor praktijkgericht leren in de les:

- Laat cursisten – na enige voorbereiding - vertellen over hun ervaringen met een bepaald onderwerp. Maak er een leermoment van voor de luisterende cursisten door hen een luistervraag mee te geven. Focus daarmee op inhoud, begrijpelijkheid, woordkeus, uitspraak etc.
- Wees alert op doelsituaties die cursisten aangeven. Als een cursist vertelt dat hij een gesprek op de school van de kinderen heeft, of een probleem met de woningbouwvereniging, gebruik dat dan als input voor de les. Steek in op hoe zo’n gesprek zou kunnen gaan, wat je zou kunnen zeggen of vragen, welke woorden je ervoor nodig hebt. Bespreek dit in de les en kom er een volgende les op terug. Bouw aandacht voor situaties die cursisten aandragen structureel in in het programma, bijvoorbeeld in een vast halfuur per week. Maak cursisten ook verantwoordelijk voor het laten slagen van dit onderdeel van het programma.
- Zorg voor gastsprekers en praktische workshops rond voor cursisten relevante onderwerpen. Bereid deze activiteiten talig voor: welke woorden zijn nodig, welke zinnen heb je nodig, wat willen de cursisten weten en hoe komen ze daar achter, hoe gaan ze de verkregen informatie verwerken? Stimuleer taalgebruik tijdens de activiteit en bespreek de activiteit na, zodat er daadwerkelijk taal geleerd wordt.

Praktijkgericht leren buiten de les

Een praktijkopdracht legt een relatie tussen wat er in de les gebeurt en de dagelijkse praktijk in het leven of de omgeving van de cursist. Praktijkopdrachten kunnen bedacht worden door de docent, maar ook door de cursist zelf, door hem te laten bedenken hoe hij het geleerde in zijn eigen praktijk kan toepassen. Het helpt daarbij als de docent goed zicht heeft op waar cursisten in hun leven buiten de les mee te maken hebben en wat hun perspectieven, ambities en behoeften zijn. Belangrijke didactische middelen voor het werken met praktijkopdrachten zijn het ABCD-model en het VUT-model. Hieronder staan een paar voorbeelden van praktijkopdrachten, variërend van meer receptief naar meer productief:

- Een luisteropdracht: Luister onderweg naar huis, in een winkel, op de markt of bij het kijken naar een programma of je woorden en zinnen uit de les hoort.
- Een verzamelopdracht: Verzamel teksten uit de eigen woonomgeving: een briefje in de lift over werkzaamheden, een bericht over activiteiten in de buurt uit een lokale krant, een briefje van de school van de kinderen, een inschrijfformulier voor een club, een vacature bij de vrijwilligerscentrale of een uitzendbureau. Laat cursisten daar iets specifieks mee doen, bijvoorbeeld tien belangrijke woorden eruit halen en de betekenis achterhalen, er iets over vertellen aan de groep of de teksten laten vergelijken met de teksten van andere cursisten.
- Een spreekopdracht: Praat over een bepaald onderwerp uit de les met je taalcoach. Bereid een bepaald gesprek voor met je taalcoach en oefen dat gesprek. Voorbeelden van onderwerpen:

een gesprek met de leerkracht op school, een gesprek met de woningbouwvereniging of met de trainer op de sportclub, een sollicitatiegesprek.

- Een opdracht om praktijksituaties zelf uit te voeren. Ga naar een ouderavond en stel daar een vraag, voer een gesprek over het rapport van een kind met de leerkracht op school, praat met een collega over het nieuws of over hobby's, stel een vraag in een werkoverleg, stel een vraag over de familie van collega's, of voer een informeel gesprekje op de markt.
- Een buitenschoolse groepsactiviteit, zoals een uitstapje naar bibliotheek of uitzendbureau. Bereid de activiteit praktisch en talig voor, maak taal leren het doel van de activiteit en kom er de volgende les op terug.

Nog een paar aanbevelingen:

- Let erop dat de cursist niet alleen thuis en op de computer oefent, maar ook in de 'echte' wereld zijn taalcontact uitbreidt. En zorg in alle gevallen voor een goede voorbereiding op praktijkopdrachten, waarbij er aandacht is voor talige voorbereiding, praktische voorbereiding en nabespreking.
- Stimuleer cursisten ook zelf aan de hand van het onderwerp van de les te bepalen wat en waar ze het geleerde gaan toepassen. Dit kan een zelf bedachte opdracht zijn, maar ook een variant van de opdracht die de docent vooraf heeft bedacht. Zo zal een digitaal vaardige cursist misschien zelf liever op internet zoeken naar informatie over een medisch onderwerp dan dat hij een folder gaat halen bij de huisarts of apotheek. Een andere cursist zal liever op zoek gaan informatie naar over het aanbod in het buurthuis dan naar informatie over een lokale sportclub. Op deze manier kan praktijkgericht leren ook worden ingezet om maatwerk vorm te geven.
- Zorg voor contact met zo veel mogelijk verschillende organisaties die als leer- en/of werkplaats kunnen dienen voor cursisten en stimuleer cursisten daar een snuffelstage, taalstage, werkstage, vrijwilligerswerk of werk te doen.

Meer informatie?

- *Taal- en actiekaarten, Praktijkgericht taal leren met aandacht voor autonomie*, Bregje Kaars Sijpesteijn, Tijdschrift Les 205 (2018)
- *Van les naar taalkaart*, Margreet Verboog & Bregje Kaars Sijpesteijn, Tijdschrift Les 183 (2013) De Taalkaart is te downloaden bij het ITTA en is ook opgenomen in *Taal in de Praktijk van Het Begint met Taal* (2018)
- *'Nog één scène dan?'*, *NT2 oefenen met behulp van speelfilms*, Dietha Koster, Tijdschrift Les 202 (2017)
- *Een dynamische, usage-based benadering van NT2-onderwijs*, Dietha Koster, *Levende Talen* Tijdschrift jrg 15-1 (2014)
- *Buitenschools leren in het NT2-onderwijs*, Yolande Emmelot en Simon Verhallen e.a., ITTA (1997)
- www.itta.uva.nl en bregje.kaarssijpesteijn@itta.uva.nl

ⁱ *Op zoek naar het succes van inburgering* (Cito 2008), ook verschenen als artikel in Tijdschrift Les 157 (2009)